

Udskriv siden

Luk siden

2004-09-13. Helsingør Komm. Udtalelse om lovligheden af at oprette særlige klasser for børn m. stort fravær

Resumé:

Tilsynet har på baggrund af en udtalelse fra Undervisningsministeriet udtalt, at det ikke er lovligt at oprette særlige klasser for børn med stort fravær, da der ikke er hjemmel hertil i folkeskoleloven.

Indholdsfortegnelse:

Tilsynets udtalelse

1. Er undervisningen i de særlige klasser specialundervisning

2. Visitation

3. Muligheden for at oprette særlige klasser for børn med stort fravær

4. Diskrimination

Sagsfremstilling

Lovgrundlag

I brev af 3. december 2002 har Johannes Busk Laursen, Henrik von Bülow og Romaforeningen Romano ved formanden Eric Støttrup Thomsen klaget til Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt over, at Helsingør Kommune har oprettet særlige romiklasser, hvilket efter foreningens opfattelse er i strid med lovgivningen.

Sagen blev den 1. januar 2004 oversendt til Statsamtet København til behandling som følge af en ændring af den kommunale styrelseslov, hvorved tilsynsrådene blev nedlagt, og tilsynet med kommunerne blev samlet hos 5 statsamtmand. Tilsynet med kommunerne i Frederiksborg Amt henhører herefter under statsamtmanden i Københavns Amt.

Helsingør Kommune har i brev af 4. februar 2003 til Tilsynsrådet redegjort for oprettelsen af de særlige klasser for børn med meget stort fravær og for, at klasserne efter kommunens opfattelse er lovlige.

Klagerne har kommenteret kommunens udtalelse til Tilsynsrådet i breve af 11. marts 2003, 6. april 2003 og 29. april 2003.

Klagerne har endvidere løbende indsendt materiale om forhold, der efter klagerens opfattelse viser, at der udøves diskrimination over for romaerne.

Tilsynsrådet har den 3. juli 2003 anmodet Undervisningsministeriet om en udtalelse om lovligheden af Helsingør Kommunes oprettelse af de særlige klasser.

Undervisningsministeriet har i brev af 24. maj 2004 til Tilsynet afgivet en udtalelse i sagen.

Kommunen har kommenteret ministeriets udtalelse i brev af 15. juni 2004. Kommunen har i samme brev oplyst, at to af de tre særlige klasser nedlægges med virkning for udgangen af skoleåret 2003/2004, mens der opretholdes én klasse som 7.-10. klasse, og denne klasse fortsætter til og med 9. klasse til udgangen af skoleåret 2006/2007.

Klagerne har kommenteret ministeriets udtalelse i breve af 8. juni 2004, 20. juni 2004, 21. juni 2004 og 23. juni 2004.

Klagernes, kommunens og ministeriets udtalelser fremgår i hovedtræk af sagsfremstillingen, der er anført neden for efter Tilsynets udtalelse.

Tilsynets udtalelse

1. Er undervisningen i de særlige klasser specialundervisning

I henhold til folkeskolelovens (lovbekendtgørelse nr. 870 af 21. oktober 2003 med senere ændringer) § 3, stk. 2, 1. pkt., gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte.

Formålet med specialundervisning er at fremme udviklingen hos elever med særlige behov i overensstemmelse med de krav, der er angivet i folkeskoleloven, herunder at eleverne ved skolegangens ophør har forudsætninger for fortsat uddannelse, erhvervsmæssig beskæftigelse eller anden beskæftigelse, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (bekendtgørelse nr. 896 af 22. september 2000).

Ifølge samme bekendtgørelses § 2, stk. 1, omfatter specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand blandt andet undervisning i folkeskolens fag og fagområder tilrettelagt under særlig hensyntagen til de pågældende elevers indlæringsforudsætninger. Undervisningen tager endvidere sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af psykiske, fysiske eller sensoriske funktionsvanskeligheder ved undervisning og træning i funktionsmåder og arbejdsmetoder.

Specialundervisning er således tilrettelagt under særlig hensyntagen til den pågældende elevs indlæringsforudsætninger, jf. også Undervisningsministeriets udtalelse af 24. maj 2004.

Helsingør Kommunalbestyrelse har i sin udtalelse af 4. februar 2003 til Tilsynet anført, at der er tale om et særligt undervisningstilbud inden for normalområdet til børn, som på grund af hjemlige, sociale og kulturelle grunde har et ekstremt stort fravær. Til hver klasse er tilknyttet en socialpædagog. Tilbuddet kan ikke betragtes som et specialklassetilbud, idet de pågældende børn ikke har generelle indlæringsvanskeligheder.

Undervisningsministeriet har i udtalelse af 24. maj 2004 til Tilsynet udtalt, at efter ministeriets opfattelse er undervisning af elever, hvis faglige niveau er under klassetrinets niveau alene på grund af meget fravær fra undervisningen, ikke specialundervisning.

Tilsynet er på denne baggrund af den opfattelse, at undervisningen i de særlige klasser ikke kan betragtes som specialundervisning, idet undervisningen ifølge de foreliggende oplysninger ikke er særlig tilrettelagt under hensyntagen til de enkelte elevers indlæringsforudsætninger, men alene er begrundet i elevernes høje fravær og deraf følgende lavere faglige niveau.

Undervisningsministeriet har i sin udtalelse henvist til, at der i folkeskolelovgivningen er taget højde for hvilken form for undervisning, der skal gives i de tilfælde, hvor eleven har været uden undervisning i lang tid. Dette behov kan afhjælpes ved supplerende undervisning eller anden faglig støtte i

henhold til folkeskolelovens § 5, stk. 6, eller ved at børnene undervises på samme klassetrin i to år i henhold til § 12, stk. 1, 2. pkt., i folkeskoleloven.

2. Visitation

Henvielse til specialundervisning, som ikke er af foreløbig karakter, sker efter pædagogisk-psykologisk rådgivning og efter samråd med eleven og forældrene, jf. § 12, stk. 2, i folkeskoleloven.

Hvis det antages, at en elev har særlige undervisningsbehov, som ikke kan opfyldes inden for rammerne af den almindelige undervisning, eller hvis elevens skolesituation i øvrigt giver anledning til alvorlig bekymring, indstilles eleven til en pædagogisk-psykologisk vurdering, jf. § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Indstilling afgives af klasselæreren eller den kommunale sundhedstjeneste.

Klagerne har anført, at kommunen omgår folkeskolelovens regler om specialundervisning ved ikke at anerkende de særlige klasser som specialundervisningsklasser. Klagerne har henvist til, at blandt andet reglerne om visitering ikke følges.

Kommunen har vedrørende visitation udtalt, at eleverne visiteres til de særlige klasser efter en fastlagt procedure, hvor eleven bliver beskrevet på både sine faglige og almene kompetencer, således at tilbudet kan "skræddersys" til det enkelte barn.

Kommunen har videre udtalt, at enkelte af børnene er blevet vurderet af pædagogisk-psykologisk rådgivning som specialklassebørn, men det er hændt, at forældrene og eleven har ønsket at forblive i en af de særlige klasser, da denne klasse fandtes mere tryk.

Endelig har kommunen vedrørende visitation udtalt, at da klasserne i sin tid blev etableret, var en del af proceduren, at eleverne blev vurderet af pædagogisk-psykologisk rådgivning. Proceduren blev imidlertid ændret, da denne undersøgelse næsten aldrig var mulig på grund af elevens fravær.

Undervisningsministeriet har i udtalelsen af 24. maj 2004 gjort opmærksom på, at der efter de gældende regler er mulighed for, at en elev, hvis skolesituation giver anledning til alvorlig bekymring, f.eks. på grund af et meget stort fravær, kan blive vurderet af pædagogisk-psykologisk rådgivning med henblik på, om den pågældende elev har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand, jf. § 3 i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning mv.

Tilsynet skal præcisere, at klasselæreren eller den kommunale sundhedstjeneste skal indstille en elev til pædagogisk-psykologisk vurdering, hvis det antages, at elevens skolesituation giver anledning til alvorlig bekymring, f.eks. på grund af et meget stort fravær, jf. § 3 i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Tilsynet skal anmode kommunen om at bekræfte, at reglerne herom overholdes.

3. Muligheden for at oprette særlige klasser for børn med stort fravær

Ifølge § 25, stk. 2, i folkeskoleloven skal det ved fordelingen af børn i 1. klasse i

kommunens skoler tilstræbes, at den enkelte klasse kan bevares samlet på de følgende klassetrin i grundskolen, og der kan ikke foretages ny klassesdeling på grundlag af valget af fag.

Ifølge folkeskolelovens § 3, stk. 2, kan der gives specialundervisning til børn, hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte. Denne specialundervisning kan gives i en særlig specialklasse, jf. § 7, nr. 2, i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (bekendtgørelse nr. 896 af 22. september 2000), hvorefter specialundervisningen kan gives på den måde, at elevens tilhørsforhold til den almindelige klasse ophører, idet hele undervisningen gives i en specialklasse, der er placeret enten på en almindelig folkeskole eller på en specialskole, herunder en kostskole.

Ifølge folkeskolelovens § 5, stk. 7, 1. pkt., gives der i fornødent omfang undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn i børnehaveklassen og i 1.-10. klasse. Ifølge bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog (bekendtgørelse nr. 63 af 28. januar 1998) § 4, stk. 1, gives undervisning til elever, der ved optagelsen i folkeskolen ikke har tilstrækkeligt kendskab til dansk til at kunne deltage i den almindelige undervisning, basisundervisning i dansk som andetsprog uden for klassens rammer.

Undervisningsministeriet har i udtalelsen af 24. maj 2004 henvist til, at i henhold til folkeskolelovens § 25 skal den enkelte klasse bevares samlet. Ministeriet har endvidere henvist til, at ifølge bemærkningerne til folkeskoleloven fra 1993 (lov nr. 509 af 30. juni 1993) fastholdes det grundlæggende princip om, at skolen opdeles i klasser, og at eleverne så vidt muligt skal forblive i de oprindelige klasser gennem hele skoleforløbet. Det grundlæggende princip for organisering af undervisningen er den udelte skole, hvor klassen som hovedregel er den grundlæggende undervisningsenhed, der undervises samlet i den overvejende del af undervisningstiden.

Ministeriet har under henvisning hertil udtalt, at det er udgangspunktet i folkeskoleloven, at eleverne skal forblive i de oprindelige klasser gennem hele skoleforløbet.

Undervisningsministeriet har videre anført, at folkeskolelovgivningen dog indeholder mulighed for, at elever ved skolestart eller under skoleforløbet kan placeres i særlige klasser, når der er særlig grund hertil.

Ministeriet har i den forbindelse henvist til ovennævnte regler om specialundervisning og undervisning i dansk som andetsprog. Ministeriet har således udtalt følgende:

"Ud over reglerne om placering af elever i særlige klasser i de to forannævnte bekendtgørelser indeholder folkeskolelovgivningen ikke hjemmel til, at elever i folkeskolen kan placeres i særlige klasser, medens de går i folkeskolen.

Undervisningsministeriet må derfor være af den opfattelse, at det ikke er i overensstemmelse med folkeskolelovgivningen, at Helsingør Kommune har oprettet særlige klasser for børn med et ekstremt stort fravær."

Kommunen har i brev af 15. juni 2004 til Tilsynet anført, at kommunen ikke er enig med Undervisningsministeriet i, at loven er udtømmende med hensyn til muligheder for placering i særlige klasser, når der er en særlig grund hertil. Efter kommunens opfattelse har loven angivet muligheder, der kan tilpasses, når særlige behov opstår. Behov, som det ikke har været muligt at tage højde for, da loven blev vedtaget. Kommunen mener derfor, at oprettelsen af de særlige

klasser er i overensstemmelse med folkeskolelovgivningen og dens ånd.

Folkeskoleloven har i § 25, stk. 2, angivet, at hovedreglen er, at opdelingen af eleverne i klasser skal bevares i hele skoleforløbet.

Det er Tilsynets opfattelse, at ordlyden af bestemmelsen i folkeskolelovens § 25, stk. 2, ikke klart udelukker en fravigelse af det grundlæggende princip om, at eleverne skal forblive i de oprindelige klasser gennem hele skoleforløbet.

Undervisningsministeriet har imidlertid udtalt, at undtagelse fra denne hovedregel kræver særlig hjemmel, som i den gældende folkeskolelovgivning findes i de ovennævnte bestemmelser om specialundervisning og undervisning i dansk som andetsprog. Herudover findes der ikke hjemmel i folkeskolelovgivningen til at oprette særlige klasser. Denne fortolkning støttes efter ministeriets opfattelse af lovens forarbejder.

Der findes således efter Undervisningsministeriets opfattelse ikke hjemmel til at oprette særlige klasser for elever med et meget stort fravær.

Tilsynet finder at måtte lægge Undervisningsministeriets udtalelse til grund, hvorfor Tilsynet skal udtale, at Helsingør Kommune handler i strid med folkeskolelovgivningen ved at opretholde de særlige klasser for elever med et meget stort fravær.

Tilsynet skal anmode Helsingør Byråd om på førstkommende ordinære byrådsmøde at tage stilling til, hvad byrådet agter at foretage sig på baggrund af Tilsynets udtalelse.

4. Diskrimination

Klagerne har endvidere anført, at kommunen udøver racediskrimination, idet udvælgelsen af børn til at gå i de særlige klasser kun sker blandt romabørnene.

Kommunen har oplyst, at der er romabørn, som får specialundervisning, og hvor reglerne herfor er fulgt, herunder reglerne om, at elever skal vurderes af pædagogisk-psykologisk rådgivning, inden der gives specialundervisning, ligesom der er romabørn, der går i normalklasser. Kommunen har endvidere præciseret, at udvælgelsen alene foretages ud fra, at de pågældende elever har et meget stort fravær, der gør undervisning i de almindelige klasser umulig.

Den omstændighed, at det alene er romabørn, der går i de særlige klasser, udgør efter Tilsynets opfattelse ikke tilstrækkeligt grundlag for at antage, at der har fundet racediskrimination sted, henset til at kommunen har anført, at det alene er romabørn, der har et meget stort fravær.

Tilsynet har alene taget stilling til lovligheden af Helsingør Kommunes oprettelse af de særlige klasser. Tilsynet har således ikke taget stilling til det omfattende materiale, som klagerne har indsendt om forskellige forhold, hvorefter romaerne efter klagerens opfattelse i øvrigt udsættes for forskelsbehandling.

I henhold til § 48 a i den kommunale styrelseslov er det statsamtmanden som beslutter, om der er tilstrækkeligt grundlag for at rejse en tilsynssag.

Tilsynet har vurderet, at det indsendte materiale om romaers forhold ikke giver en sådan grad af sandsynlighed for, at en nærmere undersøgelse vil føre til afdækning af ulovlige forhold af en sådan karakter, at der er grundlag for at rejse en sag herom.

Sagsfremstilling

Klagerne har i brev af 3. december 2002 klaget til Tilsynsrådet for Frederiksborg Amt over Helsingør Kommunes særlige undervisningstilbud til romabørn.

Klagerne har oplyst, at på daværende tidspunkt gik 30 romabørn i 3 romiklasser, og efter klagernes opfattelse er dette undervisningstilbud ulovligt.

Klagerne har henvist til, at ifølge Helsingør Kommunes rapport fra juni 2001 er romiklasserne betegnet "F-klasser i obs-regi", og klasserne omfatter romielever, der ikke kan rummes i normalklasser eller specialklasser. Klasserne er således ikke specialundervisningsklasser, og efter klagernes opfattelse omgår kommunen folkeskoleloven ved ikke at anerkende klasserne som specialundervisningsklasser.

Klagerne har anført, at ved en sammenligning af kommunens beskrivelse af romiklasserne i ovennævnte rapport med beskrivelsen i § 2 i bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand af hvad specialundervisning omfatter, er det klagernes opfattelse, at romiklasserne er specialklasser i folkeskolelovens forstand.

Klagerne har derfor anmodet Tilsynsrådet om at tage stilling til, om romiklasserne i henhold til folkeskolelovens forstand er et normalundervisningstilbud eller et specialundervisningstilbud.

Klagerne har anført, at det får uheldige konsekvenser for romabørnene, at kommunen ikke anerkender romiklasserne som et specialundervisningstilbud. Kommunen undgår at skulle leve op til de særlige krav i folkeskoleloven, som skal sikre kvaliteten af de særlige specialundervisningstilbud.

Klagerne har henvist til, at specialundervisningens regler om visitering således ikke følges af kommunen. Ifølge folkeskoleloven skal henvisning til specialundervisning, som ikke er af foreløbig karakter, ske efter pædagogisk-psykologisk rådgivning og efter samråd med eleven og forældrene.

Klagerne har således gjort gældende, at det er et ufravigeligt krav, at der foretages en sådan visitering. Klagerne har herved henvist til, at ifølge vejledning om folkeskolens indsats over for elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, er baggrunden for visitationskravet, at de implicerede læreres vurdering af elevernes behov for særlig støtte skal efterprøves af sagkyndige. Der skabes endvidere ved den pædagogisk-psykologiske rådgivning størst mulig sikkerhed for, at den støtte, som iværksættes, bliver relevant i forhold til elevens problemer.

Klagerne har anført, at det er særlig vigtigt med en dybtgående undersøgelse af elevens individuelle funktionsmåder, når det drejer sig om tosprogede børn, da det på mange måder er sværere at vurdere, hvad der er den egentlige årsag til disse børns indlæringsvanskeligheder.

Det er endvidere klagernes opfattelse, at der sker en diskriminering af børnene på baggrund af deres race/etniske tilhørsforhold.

Klagerne har anmodet Tilsynsrådet om at tage stilling til, om kommunen overtræder forvaltningslovens grundlæggende princip om, at man ikke må sætte skøn under regel, og hvorvidt der er brugt usaglige kriterier ved udvælgelsen af de børn, der skal gå i romiklasserne.

Efter klagernes opfattelse er kommunens regel, at de børn, der skal udvælges, skal være romaer, og børnenes etniske tilhørsforhold må være et usagligt kriterium for udvælgelse af børnene.

Klagerne har derfor anmodet Tilsynsrådet om at undersøge/begrunde, om denne udvælgelsesprocedure er i strid med gældende dansk ret og international ret.

Klagerne er endvidere i tvivl om, hvorvidt romaer får tilbudt de almindelige specialundervisningstilbud på lige fod med ikke romaer, hvilket klagerne ligeledes har anmodet Tilsynsrådet om at vurdere.

Klagerne har endvidere anmodet Tilsynsrådet om at undersøge, om kommunen har foretaget en evaluering af romaklasserne, herunder om undervisningstilbudet er i konflikt med danske og internationale bestemmelser, og om tilbudet har været til gavn for de romabørn, der har gået i klasserne ved en sammenligning med de romabørn, der har gået i en almindelig klasse.

Helsingør Kommune har i brev af 4. februar 2003 udtalt følgende:

"Helsingør Kommune har tre romaklasser, med 10 elever i hver klasse, som et særligt undervisningstilbud inden for normalområdet til børn, som på grund af hjemlige, sociale og kulturelle grunde har haft et ekstremt stort fravær. Til hver klasse er tilknyttet en socialpædagog. Tilbuddet kan sidestilles med kommunens A-klasser, hvor A'et står for alternativ.

Formålet med romaklasserne er bl.a., at eleverne lærer at overholde aftaler, at møde til tiden samt lærer at læse, skrive og regne. Tilbuddet er ikke at betragte som specialklassetilbud, idet de pågældende børn ikke har generelle indlæringsvanskeligheder. Til dette formål har vi specialklasser, som pt. rummer i alt 8 romaelever.

Tilbuddet om romaklasser gives udelukkende på baggrund af et konstateret for stort fravær fra skolegangen.

Tilbuddet er frit at vælge for forældrene og er tænkt som en hjælp til at nedbringe det store fravær. Børnene, der modtager undervisning i disse tilbud, er p.t. udelukkende børn med romi baggrund, idet disse er de eneste med et markant stort fravær. Såfremt forældrene ikke ønsker at gøre brug af tilbuddet bliver børnene undervist i de almindelige normalklasser i kommunen. Romaklasserne er principielt for alle elever, som har et meget lavt funktionsniveau på grund af stort fravær. Når klasserne i dag bliver kaldt romaklasser, er det fordi, der udelukkende går børn fra denne etniske gruppe i klasserne - da ingen andre elever indtil nu har et fravær, som berettiger til en plads i dette tilbud.

Ingen elev i Helsingør Kommune er på grund af sin etniske baggrund stigmatiseret til en romaklasse. En elev med et ekstremt højt fravær med deraf følgende svagt funktionsniveau, tilbydes optagelse i romaklasse. Det faglige niveau skal være så markant under klassetrinets, at eleven ikke skønnes at kunne blive integreret. Det skal endvidere bemærkes, at anslået er ca. 75% af kommunens romabørn indskrevet i almindelige klasser, og de elever som tilbydes romaklasse, er de absolut mest marginaliserede."

Vedrørende **visitation** har kommunen udtalt, at eleverne visiteres til romaklasserne efter en fastlagt procedure, hvor eleven bliver beskrevet på både sine faglige og almene kompetencer, således at tilbuddet kan "skræddersys" til det enkelte barn.

Enkelte af børnene er blevet vurderet af pædagogisk-psykologisk rådgivning og vurderet som specialklassebørn, men det er hændt, at forældrene og eleven har ønsket at forblive i romklassen, da denne klasse fandtes mere tryk.

Kommunen har videre oplyst, at da klasserne i sin tid blev etableret, var en del af proceduren, at eleverne blev vurderet af pædagogisk-psykologisk rådgivning. Proceduren blev imidlertid ændret, da denne undersøgelse næsten aldrig var mulig på grund af elevens fravær. Der kunne gå op til 2 år, fra eleven blev indstillet, til undersøgelsen fandt sted, hvor eleven overvejende ikke var i skole. Proceduren blev derfor ændret til den nuværende procedure for så hurtigt som muligt at få lært eleven at gå i skole igen.

Vedrørende **evaluering** har kommunen oplyst, at forældrekontakten i romklasserne er langt mere omfattende end i en almindelig klasse. Forældrene får derfor en løbende evaluering af elevernes faglige standpunkt og sociale udvikling. Kommunen har imidlertid ikke foretaget en komparativ analyse af elever i romklasser og elever i de almindelige klasser, idet formålet ville være uklart og måske endog ulovligt.

Kommunen har endelig oplyst, at for at undgå misforståelser, som navnet på klasserne kan give, har kommunen besluttet fremover at betegne klasserne som F-klasser.

Klagerne har kommenteret kommunens udtalelse i breve af 11. marts 2003, 6. april 2003 og 29. april 2003. Klagerne har vedrørende **frit valg** i førstnævnte brev anført, at forældrene ikke har noget frit valg, og klagerne har henvist til et konkret eksempel på en forælder, som har haft den opfattelse, at han var nødt til at flytte til en anden kommune, hvis han ville undgå, at hans børn skulle gå i en romiklasse.

Vedrørende **stigmatisering** har klagerne henvist til konkrete børn, som har oplyst, at de har følt sig stigmatiserede.

Tilsynet har til brug for sagens afgørelse indhentet en udtalelse fra **Undervisningsministeriet**. Ministeriet har i brev af 24. maj 2004 blandt andet udtalt følgende vedrørende **henvisning af elever til specialundervisning**:

"Som det fremgår af foranstående er specialundervisning undervisning, der er særlig tilrettelagt under hensyntagen til den pågældende elevs indlæringsforudsætninger.

Undervisningsministeriet må derfor være af den opfattelse, at undervisning af elever, hvis faglige niveau er under klassestrinets niveau alene på grund af meget fravær fra undervisningen, ikke er specialundervisning."

Ministeriet har henvist til, at i folkeskolelovens § 5, stk. 6, og § 12, stk. 1, 2. pkt., er anført, hvorledes der kan forholdes over for elever, der har været uden undervisning i længere tid.

Ministeriet har endvidere anført, at hvor skolesituationen f.eks. på grund af stort fravær giver anledning hertil, kan eleven blive vurderet af pædagogisk-psykologisk rådgivning med henblik på specialundervisning enten efter indstilling af klasselæreren eller forældrene, eller eleven kan anmode herom.

Vedrørende **muligheden for at oprette særlige klasser for børn med et stort fravær** har ministeriet henvist til, at efter folkeskolelovens § 25 er det grundlæggende princip, at skolen opdeles i klasser, og at eleverne så vidt muligt

skal forblive i de oprindelige klasser gennem hele skoleforløbet.

Folkeskolelovgivningen giver efter ministeriets opfattelse kun mulighed for at fravige denne hovedregel ved oprettelse af specialklasser efter bekendtgørelse nr. 896 af 22. september 2000 om folkeskolens specialundervisning m.v. og ved oprettelse af modtageklasser for elever, som ikke har tilstrækkeligt kendskab til dansk til at kunne deltage i den almindelige undervisning i henhold til bekendtgørelse nr. 63 af 28. januar 1998 om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

Folkeskolelovgivningen indeholder således efter ministeriets opfattelse ikke hjemmel til, at elever i folkeskolen kan placeres i særlige klasser, mens de går i folkeskolen udover i ovennævnte to tilfælde.

Ministeriet er derfor af den opfattelse, at det ikke er i overensstemmelse med folkeskolelovgivningen, at Helsingør Kommune har oprettet særlige klasser for børn med et ekstremt stort fravær.

Ministeriet har endvidere gjort opmærksom på reglerne om **undervisningspligt**, herunder at det er kommunalbestyrelsen, der i henhold til folkeskolelovens § 40, stk. 1, 1. pkt., har det overordnede ansvar for kommunens skolevæsen, og som skal påse, at alle undervisningspligtige børn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Ministeriet har oplyst, at folkeskolelovgivningen i dag ikke indeholder nærmere regler om, på hvilken måde en kommune eller en skole kan reagere over for forældrene i de tilfælde, hvor de på trods af henstillinger herom ikke medvirker til, at barnet opfylder undervisningspligten.

Ministeriet har gjort opmærksom på, at skolemyndighederne har pligt til at kontakte de sociale myndigheder i henhold til lov om social service, såfremt et barn har behov for særlig støtte.

Udtalelsen fra Undervisningsministeriet har været forelagt for Helsingør Kommune, som i brev af 15. juni 2004 til Tilsynet blandt andet har anført, at der i F-klasserne gives en særlig tilrettelagt undervisning til elever, der har været uden undervisning i længere tid. I det hele en samlet undervisning med udgangspunkt i folkeskolelovens § 5, stk. 6 og i nogle tilfælde § 12, stk. 1, 2. pkt.

Kommunen er enig i, at folkeskolelovens udgangspunkt er, at eleverne skal forblive i de oprindelige klasser gennem skoleforløbet, men er opmærksom på, at loven også giver mulighed for, at elever under skoleforløbet kan placeres i særlige klasser, når der er en særlig grund hertil.

Kommunen er ikke enig med Undervisningsministeriet i, at loven er udtømmende beskrevet med hensyn til muligheder for placering i særlige klasser, når der er en særlig grund hertil. Kommunen har opfattet det sådan, at loven har angivet muligheder, der kan tilpasses, når særlige behov opstår. Behov, som det ikke har været muligt at tage højde for, da loven blev vedtaget. Kommunen mener derfor, at oprettelsen af F-klasserne er i overensstemmelse med folkeskolelovgivningen og dens ånd.

Lovgrundlag

Lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 870 af 21. oktober 2003, § 3, stk. 1 og 2, § 5, stk. 6 og 7, § 12, stk. 1 og 2, § 25, stk. 2, § 32, § 33, stk. 1, § 39

og § 40, stk. 1, lyder således:

§ 3. stk. 1. Folkeskolen omfatter en 1-årig-børnehaveklasse, en 9-årig grundskole og en 1-årig 10. klasse.

Stk. 2. Til børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyn tagen eller støtte, gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Undervisningsministeren fastsætter regler herom og kan i denne forbindelse fravige §§ 5, 7, 8, 13, 14, 16, 28, stk. 1, 29 og § 36, stk. 2 og 5.

§ 5.-----

Stk. 6. Der gives i fornødent omfang supplerende undervisning eller anden faglig støtte til elever, der har skiftet skole, eller som har været uden undervisning i længere tid. Der kan gives supplerende undervisning eller anden særlig tilrettelagt undervisning til elever, som af anden grund har behov for midlertidig faglig støtte.

Stk. 7. Der gives i fornødent omfang undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn i børnehaveklassen og i 1.-10. klasse. Undervisningsministeren fastsætter regler om undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn og om modersmålsundervisning af børn fra medlemsstater i Den Europæiske Union, fra lande, som er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, samt fra Færøerne og Grønland. Undervisningsministeren kan fravige § 5, stk. 1-4, §§ 7 og 8, § 16, stk. 1, og § 36, stk. 2, i forbindelse med fastsættelse af regler om undervisning i dansk som andetsprog og modersmålsundervisning.

§ 12. Eleverne undervises på det klassetrin i grundskolen, der svarer til deres skolealder, jf. dog § 25, stk. 3. En elev kan dog med forældrenes samtykke, jf. § 54, undervises på samme klassetrin i to år, hvis eleven har været uden undervisning gennem længere tid, eller andre særlige grunde taler for, at det er til elevens bedste. Ligeledes kan en elev under ganske særlige omstændigheder springe et klassetrin over.

Stk. 2. Henvielse til specialundervisning, som ikke er af foreløbig karakter, sker efter pædagogisk-psykologisk rådgivning og efter samråd med eleven og forældrene.

§ 25, stk. 2. Ved fordelingen af børn i 1. klasse i kommunens skoler skal det tilstræbes, at den enkelte klasse kan bevares samlet på de følgende klassetrin i grundskolen. Der kan ikke foretages ny klassesdeling på grundlag af valget af fag, jf. § 12, stk. 3.

§ 32. Ethvert barn, der bor her i landet, er undervisningspligtigt efter reglerne i §§ 33-35, medmindre det omfattes af bestemmelser om undervisningspligt i anden lovgivning. Det samme gælder børn, der skal opholde sig her i landet i mindst 6 måneder.

§ 33. Undervisningspligten medfører pligt til at deltage i folkeskolens undervisning eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

§ 39. Skolens leder påser, at alle elever, der er optaget i skolen, deltager i undervisningen. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 40. Kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for kommunens skolevæsen og påser, at alle undervisningspligtige børn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes virksomhed. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med skolernes virksomhed.

Bekendtgørelse nr. 896 af 22. september 2000 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand § 1, stk. 2, § 2, § 3, stk. 1 og stk. 3, og § 7, nr. 2, lyder således:

§ 1. stk. 2. *Formålet med specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand er at fremme udviklingen hos elever med særlige behov i overensstemmelse med de krav, der er angivet i **folkeskoleloven**, herunder at eleverne ved skolegangens ophør har forudsætninger for fortsat uddannelse, erhvervsmæssig beskæftigelse eller anden beskæftigelse.*

§ 2. *Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand omfatter:*

- 1) *Undervisning i folkeskolens fag og fagområder tilrettelagt under særlig hensyntagen til de pågældende elevers indlæringsforudsætninger.*
- 2) *Undervisning og træning i funktionsmåder og arbejdsmetoder, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af psykiske, fysiske eller sensoriske funktionsvanskeligheder.*

§ 3. *Hvis det antages, at en elev har særlige undervisningsbehov, som ikke kan opfyldes inden for rammerne af den almindelige undervisning, eller hvis elevens skolesituation i øvrigt giver anledning til alvorlig bekymring, indstilles eleven til en pædagogisk-psykologisk vurdering. Indstilling afgives af: 1) Klasselæreren, eventuelt på initiativ af elevens øvrige lærere eller andre af skolens medarbejdere med tilknytning til eleven. -----*

Stk. 3. Forældrene eller eleven kan anmode om en pædagogisk-psykologisk vurdering.

§ 7. *Specialundervisningen kan gives på følgende måder:*

- 2) *Elevens tilhørsforhold til den almindelige klasse ophører, idet hele undervisningen gives i en specialklasse, der er placeret enten på en almindelig folkeskole eller på en specialskole, herunder en kostskole.*

Bekendtgørelse nr. 63 af 28. januar 1998 om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog, § 4, stk. 1 og 2, lyder således:

§ 4. *Elever, der ved optagelsen ikke har tilstrækkeligt kendskab til dansk til at kunne deltage i den almindelige undervisning, henvises til en basisundervisning i dansk som andetsprog uden for klassens rammer.*

Stk. 2. Undervisningen gives i en af følgende former: 1) Modtagelsesklasser, hvor eleverne i begyndelsen har alle eller den overvejende del af deres timer, således at de efterhånden får en del af deres timer i en almindelig klasse.

- 2) *Særlige hold eller lignende eller som enkeltmandsundervisning.*

Med venlig hilsen

f/Bente Flindt Sørensen
statsamtmand/

Jette Eikrem
Fuldmægtig